

សេចក្តីស្រឡាត់ស្រាវ

ឯកសារ សំរាប់ យោសនិត
ការផ្សាយរបស់គណៈយោសនាអប់រំវិជ្ជា

លោកប្រធាន ហូ ជី មិញ អ្នកបង្កើតបក្សកុំម្មុយនីស្តកម្ពុជា
និងលោក អារចារ្យ ម៉េន អ្នកដឹកនាំដំបូងរបស់
បក្ស ប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា

6
1983

ផ្នែក ទី ១

ប្រភពគំណើតរបស់បក្សយើង

→ បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា « មុននេះមានឈ្មោះថា បក្សប្រជាជនបដិវត្តខ្មែរ » បានចាប់បដិសន្ធិក្នុងមហាសន្និបាតលើកទី១ នាថ្ងៃទី២៨ មិថុនា ១៩៥១ ហើយបានបន្តនូវបុព្វហេតុតស៊ូបដិវត្ត ដីក្រចះក្រាច់និងអង្រែវៀង ព្រមទាំងរក្សាប្រពៃណីដ៏បូរផ្កាច់ របស់បក្សកុំម្មុយនិស៍ឥណ្ឌូចិន ។

→ នៅក្នុងសម័យ ដែលពួកអាណានិគមនិយមបារាំង ឈ្លានពានលើទឹកដីកម្ពុជាយើង និងប្រទេសទាំងពីរជាភូមិផងរបងជាមួយយើងគឺវៀតណាម និង ឡាវ ពួកអាណានិគមនិយមបារាំង បានប្រើប្រាស់នូវទុបាយកលដ៏ពិសពុលជារៀងរាល់ ក្នុងគោលបំណងបំបែកបំបាក់ប្រជាជននៃប្រទេសទាំងបី ដើម្បីងាយស្រួលអោយពួកវាគ្រួតគ្រា និង ជិះជាន់កេងប្រវ័ញ្ច ។

ដូចជាប្រជាជនរៀនសូត្រ និង ឡាវដែរ ប្រជាជន
កម្ពុជាយើងបានក្រោកឡើង បង្កើតបានជាបណ្តាចលនា
ស្នេហាជាតិ ដូចជាចលនាកុម្មុយនិស្តរបស់ស៊ីវិល អាចារ្យ-
ស្វា ពោធិកំចោរ ប៉ាត្រង់លីង របស់ប្រជាជននៅ
បណ្តាខេត្តជ្រាប ដូចជា ខេត្តក្រចេះ កំពង់ចាម
កំពង់ឆ្នាំង ។ល។ តស៊ូប្រឆាំងនឹងពួកអាណានិគមនិយម
តែការតស៊ូនេះ ដោយខ្វះការដឹកនាំអោយបានត្រឹមត្រូវ
ម៉្លោះហើយទើបផុតពីគ្រូវិនាសបរាជ័យ ។

→ ឆ្នាំ ១៩១៧ បដិវត្តន៍ខែតុលា ប្រទេសរុស្ស៊ីក៏បានផ្ទុះ
ឡើងហើយសំរេចបាននូវជ័យជំនះជាស្ថាពរ ។ ក្រោម
ពន្លឺនៃបដិវត្តន៍ខែតុលា សមមិត្ត ម៉ៅ អាយតូក គឺ
«លោកប្រធាន ហូ ជី មិញ» ជាយុទ្ធសាស្ត្រកុម្មុយនិស្ត
ដំបូងគេបង្អស់ របស់រៀនសូត្រ និង របស់ចលនា
បដិវត្តន៍ នៃប្រទេសទាំងបីនៅឥណ្ឌូចិន បានបញ្ចេញ
កម្លាំង យោសនាផ្សព្វផ្សាយនូវលទ្ធិម៉ាក្សឡេនីនព្រម
ទាំងគ្រឿងរៀបចំចាត់តាំង បង្កើតបក្សកុម្មុយនិស្ត ។
នៅថ្ងៃទី ៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៣០ ស.ម ម៉ៅ អាយតូក
ជំនួសមុខអោយអន្តរជាតិកុម្មុយនិស្ត បានបង្កើតឡើងនូវ

បក្សកុំម្មុយនីស្តណូចិន ។ នៅខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៣១
បក្សកុំម្មុយនីស្តណូចិន ត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាសាខា
បក្សមួយរបស់អង្គរជាតិកុំម្មុយនីស ។ ចាប់តាំងពីពេល
នោះមកបដិវត្តន៍របស់ប្រជាជន នៃប្រទេសទាំងបីបាន
ផ្សារភ្ជាប់ជាមួយគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ហើយចលនាបដិវត្ត
ប្រជាជនយើងក៏បានឈាន ចូលក្នុងតំណាក់កាលមួយថ្មី ។

ក្រោមការដឹកនាំរបស់បក្ស បណ្តាមូលដ្ឋានបដិវត្ត
នៃប្រទេសយើងបានរីកចំរើន និង ផ្ទុះឡើង នូវការតស៊ូ
របស់កម្មករ កសិករ ដូចជាការតស៊ូរបស់កម្មករចំការកៅ
ស៊ូនៅកំពង់ចាម ទាមទារបង្កើនប្រាក់បៀវត្ស បន្ថយម៉ោង
ធ្វើការ ទាមទារអោយមានសិទ្ធិសេរីភាព ក្នុងការបង្កើត
អាជីវកម្ម ។ ចលនាតស៊ូរបស់កសិករនៅខេត្តបាត់ដំបង
និងរបស់ប្រជាជនព្នងនៅខេត្តក្រចេះ បានក្រោកឈរ
ឡើងប្រឆាំង នឹង ការយកពន្ធដារ ។ល។

ឆ្នាំ ១៩៤៥ សហភាពសូវៀតបានវាយផ្តួលរំលំពួក
ហ្វាស៊ីសអាណ្លីម៉ង់ ជប៉ុន បដិវត្តន៍ខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៤៥
របស់ប្រជាជនវៀតណាមបានផ្ទុះឡើង ហើយទទួលបាន
ជ័យជំនះ ។ សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យវៀតណាម

បានបដិសន្ធិឡើងហើយជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដល់ការ
→ គស្សីរំដោះជាតិរបស់ប្រជាជនយើង ។ ដោយមានការជួយ
ឧបត្ថម្ភរបស់បដិវត្តន៍វៀតណាម បណ្តាតម្កាំងបដិវត្តនៅ
ប្រទេសយើងបានកសាងនិងពង្រីកយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។

→ នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៥០ សន្និបាតរណសិរ្ស
ខ្មែរសង្គ្រោះទូទាំងប្រទេស បានបង្កើតឡើងគណៈកម្មា-
ធិការរណសិរ្សឯកភាពជាតិទូទាំងប្រទេស ដែលមាន
ស.ម ទូ សាយុត ជាប្រធាននិងបង្កើតឡើងគណៈកម្មា-
ធិការរំដោះជាតិមជ្ឈិមបណ្តោះអាសន្ន ដែលដឹកនាំ
ដោយ ស.ម សឹង អ៊ុកមិញ ។

→ នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៥០ លោកប្រធាន
សឹង អ៊ុកមិញ ជំនួសមុខអោយគណៈកម្មាធិការរំដោះជាតិ
មជ្ឈិមបណ្តោះអាសន្ន អានសេចក្តីថ្លែងការណ៍ឯកភាពជូន
ជូនប្រជាជនយើង និងសាធារណមតិបានជ្រាប ដោយ
សារសំណូមពរនៃការវិវត្តន៍របស់បដិវត្តន៍ មហាសន្និបាត
បក្សលើកទី ២ របស់បក្សកុម្មុយនិស្តសង្គ្រោះ « ខែកុម្ភៈ
ឆ្នាំ១៩៥១ » សំរេចចាត់តាំងអោយមានបក្សបដិវត្ត
ដោយឡែកនៅតាមប្រទេសនីមួយៗ ។

ដោយអនុវត្តតាមសេចក្តីសំរេចចិត្តនោះ នៅថ្ងៃទី ២៩
ខែ មិថុនា ១៩៥១ បណ្តាជនកុំម្មុយនីសកម្ពុជាបានបើក
សម័យមហាសន្និបាតលើកទី ១ ហើយបង្កើតឡើងបក្ស
ប្រជាជនបដិវត្តខ្មែរ ដែលមាន ស.ម ប្រធានស័ង អ៊ុកមិញ
ជាប្រមុខ ទោះបីមានការរឹបអូសចែកបក្សជាបី តាម
សភាពការណ៍រឹកចំរើនរបស់ប្រទេសនីមួយ ។ ក៏បក្ស
ទាំងបី នៅបន្តជួយឧបត្ថម្ភគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយវិទ្យុក
គឺបក្សកុំម្មុយនីសវៀតណាម ដែលជាបក្សមួយខ្លាំងក្លា
ហើយរឹងមាំ បានបន្តកម្លាំងជួយពង្រឹងដល់បដិវត្តន៍កម្ពុជា
និង បដិវត្តន៍ឡាវ ។ បក្សប្រជាជនបដិវត្តកម្ពុជា បក្ស
ប្រជាជនបដិវត្តឡាវ និងបក្សកុំម្មុយនីសវៀតណាម មាន
ប្រភពកំណើតតែមួយ គឺ បក្សកុំម្មុយនីសឥណ្ឌូចិនដែល
មានមគ្គុទ្ទេសក៍រួមដឹកនាំគឺលោកប្រធានហ្វឺមិញ ។

